

A. Debeljak :

Basen.

1.

Kot da se košček odtrgal od raja in splaval po reki dolgoteki v neznano bi morje: tak se usidral v zelenih, svilenih je gubah valovja, čemèl neobljudeni otok Ostróvo.

Bivali gori so ptiči. Mirno največji je živel ob palčku. Priba ni se plašila kragulja. Postava je bila: vrstnika ne kolji. Žito je plenjalo, sreča klasila, ujeda se ni oglasila.

Rajčica rada je rajala z jastrebom, lišček po listju brez straha gostólel, krilati drobiž je mrgólel, žvrgólel drzno s sokolom in sovo.

Sredi sipine, na Duni peščeni so stolovale štokelj družine.

Nekoč pa se Štrk žabogoltec odloči: Ne pojdem iz gnezda na daljne močvirne livade po golo gomazen glist, mrgolazen gosenic za mlade.

Skrivši posegel dolgokljunec je v gnezdo vrabulji, razkosal negodne goliče: umor se je v prvo izvršil med tiči, kršil se zakon tedaj na Ostrovem.

Prelen, da bi brodil po lužah, blodil v mlakužah za črvov golaznijo gabno, stika svoj vrat za strnadi, starko pozoblje in mlade.

Dolgo tako se je hranil. Zagnali so joj in upòj operjenci bedni. A nihče ne upa si plahih perotnikov iti na štoklje. Veliki perotarji ždijo molčé. Tačas pa se orel žarko razljuti, buti na Štrka, golt mu prekljune, izpljune.

Osvetnika v zboru veličajo — le kos črnožoltež, od nekdej zbadljivec, se roga — soglasno častijo junaka: slavec mu slavo na vek prorokuje, vodomec — modri vedomec — nesmrtnost obeta, dleski mu tleskajo v koru, vrabec pa čivka ter živka: živživživ, živi nam Orel.

2.

Nedaleč je plaval v valovih zelenih otočec Globanja. Manja je bila njegova krilata rodbina, ista postava in zakon.

Nekoč priklopoče na Duno žabogolta Roda k štoklji, nerodi lastnega roda. Dobila še toplih je kosov mesa in lačne skomine. Doma jih je skrivaj davila: sinice, ščinklje, pastarice, penice. Sita še pitala z njimi je svoje drobljance.

Žalost je vzknila v Globanji. Tožno donela je tožba krilata na zboru: Kje, maščevalec, kje si, rešitelj? Veliki perotarji tiho čumeli in niso šumeli. Slabotni sokoli, orličiči so bali se dolgega kljuna. Fej, fuj, fej, fuj so se grozile sinice; žavžav, žavžav žalovali so vrabci na zboru; zemlja, Globanja, rodila orličiče si, nisi nam Orla!